

หมวด ๕ พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๖ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตกเพื่อนำบุคคลซึ่งมีพฤติการณ์อันน่าเชื่อว่ามีลักษณะตามมาตรา ๒๒ ไปรับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลของรัฐหรือสถานบำบัดรักษาเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่าบุคคลดังกล่าวอยู่ในเคหสถานหรือสถานที่นั้นประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นเนื่องจากการเน้นซ้ำกว่าจะเอามาหามาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไปหรือกรณีมีเหตุฉุกเฉินเนื่องจากบุคคลนั้นมีภาวะอันตรายและเป็นอันตรายที่ใกล้จะถึง

(๒) ชักถามบุคคลใด ๆ เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ ความเจ็บป่วย พฤติกรรมและความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนของบุคคลตาม (๑)

(๓) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

การดำเนินการตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้ความช่วยเหลือก็ได้ ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

อธิบายอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๔ ในการที่จะนำตัวบุคคลที่น่าเชื่อว่าจะมีลักษณะตามมาตรา ๒๒ ไปยังสถานพยาบาลของรัฐหรือสถานบำบัดรักษาที่อยู่ใกล้โดยไม่ชักช้า เพื่อรับการตรวจวินิจฉัยและประเมินอาการเบื้องต้น มิใช่ไปรับการบำบัดรักษาโดยทันทีตามที่ปรากฏในตัวอย่างเพราะบุคคลที่มีลักษณะตามมาตรา ๒๒ จะเข้ารับการบำบัดรักษาได้ต้อง

มีคำสั่งของคณะกรรมการสถานบำบัดรักษาตามมาตรา ๒๙ (๑) เสียก่อน การที่มาตรานี้บัญญัติว่าเจ้าพนักงานจะเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ เพื่อนำบุคคลไปรับการบำบัดรักษาน่าจะคลาดเคลื่อน คงหมายแต่เพียงการรับการตรวจวินิจฉัยและประเมินอาการเบื้องต้นเท่านั้น แต่ถ้าจะมีการบำบัดรักษาด้วยน่าจะหมายถึง การบำบัดรักษาเท่าที่จำเป็นเบื้องต้นเท่านั้น (อ่านคำอธิบาย มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ประกอบ)

อย่างไรก็ดี การเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งตามระเบียบดังกล่าว ระบุว่า เมื่อจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ที่อยู่ใกล้สถานที่นั้นด้วย และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ*

มาตรา ๔๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

อธิบาย โดยทั่วไปพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกือบทุกฉบับกฎหมายจะกำหนดให้ต้องมีบัตรประจำตัว แล้วเวลาปฏิบัติหน้าที่ กฎหมายก็ต้องกำหนดให้ต้องแสดงบัตร เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องจะได้ทราบว่า ผู้นั้นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติใด

*ระเบียบคณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๕๑ เล่ม ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๑๗๐ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๑ หน้า ๑๖

มาตรา ๔๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๖ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

อธิบาย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่แล้วแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ใด ถ้าผู้นั้นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่นั้นๆ มีหน้าที่ต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๖ นี้ หากไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ ผู้นั้นจะมีโทษตามมาตรา ๕๓

มาตรา ๔๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

อธิบาย เมื่อกฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา ก็มีผลเกิดขึ้น ๒ ประการ คือ

๑. ให้นำความในหมวด ๑ เรื่องความผิดต่อเจ้าพนักงานของลักษณะ ๒ ความผิดเกี่ยวกับการปกครองมาใช้บังคับ ซึ่งได้แก่ มาตรา ๑๓๖-๑๔๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญาเท่าที่จะใช้ได้ แก่บุคคลอื่นที่กระทำต่อเจ้าพนักงาน เช่น ดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำตามหน้าที่ตามมาตรา ๑๓๖ แจ้งความเท็จแก่เจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ ต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ตามมาตรา ๑๓๘ และมาตราอื่นๆ อีกเป็นต้น

๒. และต้องนำความผิดในหมวด ๒ เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของลักษณะ ๒ ความผิดเกี่ยวกับการปกครองมาบังคับใช้กับการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา ๑๔๗-๑๖๖ เท่าที่จะใช้ได้ เช่น เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบตามมาตรา ๑๔๘ เจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติโดยมิชอบตามมาตรา ๑๕๗ เป็นต้น